

แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีพศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

Trend in the Development of Vocational Education Man Power in the Field of
Accountancy within the Lower Part of Northern Area as a Way to Support the
AEC

ธิติมา เสาววงศ์*

Thitima Saowayoung

อัจฉรา ศรีพันธ์**

Atchara Sriphan

ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ***

Nattachet Pooncharoen

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์นโยบายการพัฒนากำลังคนสายอาชีพศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีพศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากำลังคนสายอาชีพศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์นโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำลังคนสายอาชีพศึกษา วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือตัวแทนผู้ใช้กำลังคนสายอาชีพศึกษาจำนวน 3 กลุ่ม คือ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด กลุ่มตัวแทนท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนล่างทั้ง 9 จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 27 คน และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ใช้กำลังคนสายอาชีพศึกษา 2) กลุ่มผู้ผลิตกำลังคนสายอาชีพศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัยพบว่าการเตรียมความพร้อมของกำลังคนสายอาชีพศึกษานั้นจะต้องมีคุณลักษณะเบื้องต้นใน 3 ประเด็น (1.1) ด้านความรู้ (Knowledge) (1.2) ด้านทัศนคติ (Attitude) และ (1.3) ด้านทักษะ (Skill) ส่วนแนวโน้มในการพัฒนากำลังคนสายอาชีพศึกษานั้น

*นักศึกษาลัทธิทอปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

(2.1) นโยบายของการอาชีวศึกษาควรเป็นการจัดการด้านหลักสูตรโดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบระบบ ทวิภาคี (2.2) นโยบายการปรับวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับทั้งในส่วนของสถานศึกษา (2.3) นโยบายการผลิตเพิ่มกำลังคนสายอาชีวศึกษาในภาคธุรกิจในการท่องเที่ยวเพราะธุรกิจด้านการท่องเที่ยว (2.4) นโยบายด้านการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นเฉพาะทางมากขึ้น และ (2.5) นโยบายในการส่งเสริมให้กำลังคนสาย อาชีวศึกษามีความรู้และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายพบว่า (3.1) รัฐจะต้อง มีการจัดการอาชีวศึกษาทั้งรัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ (3.2) เน้นให้กำลังคนสายอาชีวศึกษา สามารถมีทักษะในการปฏิบัติงานได้จริง (3.3) จะต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในระบบทวิภาคี (3.4) กำลังคนสายอาชีวศึกษาจะต้องมีความพร้อมบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ ความมี ระเบียบวินัย และคุณธรรม (3.5) กำลังคนสายอาชีวศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพของตนเอง (3.6) รัฐส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการและภาคเอกชนเข้าร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อช่วยกันพัฒนาศักยภาพ ให้กับกำลังคนสายอาชีวศึกษา และ (3.7) เสริมสร้างทักษะสำหรับการสื่อสารตลอดจนเทคโนโลยี

คำสำคัญ : แนวโน้ม / การพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา / ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

This study aimed to study and analyze three main parts in the department of Commerce vocational certificate of the Southern or north to support the Asean community ; policies : in vocational manpower development to support ASEAN community ; the trend of developing vocational manpower ; recommendations for developing vocational manpower there are more methodology will be applied firstly, the qualitative research (Qualitative research) will be used to analyze policy related to vocational manpower secondly the (In depth interview main group from the samples ; namely) : the Chamber province, the Provincial Federation of industry Group : and the Travel Agents in all of the nine in the Southern or north which counts for 27 people will be implemented. Finally focused group discussion among those who use manpower vocational and those who produce the capacity vocational in the southern or north will be used. The research found that there are three basic features knowledge attitude and skill in the preparation of manpower line. In the aspect of developing, it involves in a manpower vocational policy of vocational training should be organized curriculum by emphasizing on teaching a system of bilateral which a policy in adjusting the quality of education to be acceptable a policy to increase a manpower in the time of a tourism a policy to development a more specialized curriculum, a policy to improve potential of manpower vocational in a command of foreign languages as a reality of the research, there are seven suggestions to develop the manpower vocation to support the Asian. Firstly, the government should support the vocational schools continued and consistency secondly, developing the curriculums which helps create a manpower to work potentially are needed thirdly, the government should encourage to private sector to participate more in the bilateral education system fourthly, the vocational manpower is need to prepare on the basis of accountability discipline and morality fifthly the manpower vocational should have a positive attitude

towards their careers sixthly the government should support and increase a private sector in participation to improve education to help their develop manpower the potential of vocation finally, skills of the manpower vocation should improve the of communication and technology

Keywords : Trend / Developments of Vocational Education Man Power / ASEAN

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพราะเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรสายอาชีพ ซึ่งเป็นกำลังคนสายอาชีพที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ ดังเช่นที่ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ ณ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ว่าการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดของประเทศ เพราะประเทศจะก้าวหน้าต่อไปข้างหน้าไม่ได้หากไม่มีคนที่มีความสามารถ ซึ่งอาชีวศึกษาไม่ได้มีความสำคัญน้อยกว่าการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ดังนั้นบทบาทสำคัญของสถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดสอนและพัฒนาทักษะวิชาชีพในการผลิตบุคลากร เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพโดยเน้นการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถตอบโจทย์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้

ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียนนั้นก็เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคอาเซียนในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหารรวมถึงการส่งเสริมศักยภาพ ความมั่นคง ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งข้อตกลงของกลุ่มประชากรอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก และหนึ่งในเสาหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนสายอาชีพศึกษาคือ เสาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งเป็นเสาหลักเพื่อให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ซึ่งมีข้อตกลงในด้านการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน มี 5 องค์ประกอบหลักคือ การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี การเคลื่อนย้ายบริการเสรี การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรีข้าง การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี โดยมี 8 สาขาวิชาชีพ ซึ่งในสาขาวิชาชีพดังกล่าวมีสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกำลังคนสายอาชีพศึกษาคือประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาระดับขั้นตอนของสายอาชีพที่จะต้องมีความเตรียมพร้อมในการเข้าสู่อาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ซึ่งภายหลังจากการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนแล้วกำลังคนในสายอาชีพศึกษา จากตัวเลขของ รศ.ดร.จอมพงศ์ มงคลวนิช นายกสมาคมเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาพบว่า ภาคอุตสาหกรรมไทยต้องการแรงงานอาชีวศึกษา 50% ต้องการแรงงานระดับปริญญาตรี 10% และอีก 40% เป็นแรงงานมัธยม ปัจจุบันสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั่วประเทศมีทั้งหมด 751 แห่ง กระจายอยู่ในภาคกลาง 30% และภาคอีสาน 28% มีนักเรียนอยู่ 213,373 คน แต่ตัวเลขของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีนักเรียนอยู่ 6 แสนคน ขณะที่ตัวเลขของสภาพัฒนา มี 1 ล้านคนและปี 2557 มีคนจบอาชีวศึกษาปีละ 359,521 คน (ปวช. 213,373 คน และ ปวส. 146,148 คน) แต่เข้าสู่ตลาดแรงงานเพียง 120,000 คน ขณะที่ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานอาชีวศึกษาปีละ 2 แสนคน แสดงว่าแต่ละปีขาดแรงงานอาชีวศึกษา 8 หมื่นคน หากสะสมหลายปีตัวเลขปัจจุบันน่าจะขาดอย่างน้อย 2 แสนคน ดังนั้นประเทศไทยควรจะต้องตระหนักถึงการพัฒนากำลังคนจากแรงงานกลุ่มนี้ และในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ติดต่อกับประเทศเมียนมาร์และลาว ย่อมจำเป็นอย่างยิ่งมีความต้องการกำลังคนที่รองรับจากการเปิดประชาคมอาเซียนที่แตกต่างกับในภูมิภาคอื่นๆ ดังนั้นจึงมีความ

จำเป็นต้องวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา วิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และเพื่อการวิเคราะห์กำลังแรงงานและอาชีพใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับอนาคตอันใกล้ของอนุภูมิภาคภาคเหนือตอนล่าง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวิจัยในหัวข้อ “แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์นโยบายการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยต่างๆ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามขั้นตอน กำหนดการตรวจสอบ การเก็บข้อมูลรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้พื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนล่างสำหรับในการวิเคราะห์ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์นโยบายการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำลังคนสายอาชีวศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Document Analysis) อาทิเช่น นโยบายจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, ทิศทางแผนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, ผลการเสวนารับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำกรอบแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและร่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา สาขาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ใช้กำลังคนสายอาชีวศึกษาจำนวน 3 กลุ่มในเขตภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด ประกอบด้วย ประธานหอการค้าจังหวัด และ/หรือตัวแทน จำนวน 9 คน, ประธานสภาอุตสาหกรรม และ/หรือตัวแทนจำนวน 9 คน, นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัด และ/หรือตัวแทน จำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ใช้กำลังคนในเขตภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัดในขั้นตอนที่ 2 มาทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มจำนวน 2 กลุ่มคือ (1) กลุ่มผู้ใช้กำลังคนสายอาชีวศึกษา ได้แก่ ประธานหอการค้าจังหวัด และ/หรือตัวแทน ประธานอุตสาหกรรมจังหวัด และ/หรือตัวแทน นายกสมาคมท่องเที่ยว และ/หรือตัวแทน จังหวัดทั้ง 9 จังหวัดของภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 27 คน (2) กลุ่มผู้ผลิตกำลังคนสายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในภาคเหนือตอนล่างเพื่อรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนที่เปิดทำการสอน ประเภทวิชาพาณิชยกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 17 แห่ง

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถสรุปประเด็นการพัฒนาคนสายอาชีวศึกษาได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ (Knowledge)

1.1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากข้อค้นพบเห็นได้ว่า กำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรจะต้องฝึกให้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบทสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา และสามารถเรียนรู้และปรับตัวเองให้สามารถอยู่ได้ในสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เดนดวง คำตรง (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวโน้มนโยบายหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า ได้ให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ จุดมุ่งหมายการทำงานของกรมอาชีวศึกษาจะส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนมีการเรียนรู้ที่ดี มีทักษะฝีมือ เป็นต้น

1.1.2 ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม เยาวชนมีจิต 4 ประการ : จิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งความเคารพ จิตแห่งคุณธรรม

จากข้อค้นพบเห็นได้ว่า การที่กำลังคนสายอาชีวศึกษาควรจะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เยาวชนมีจิต 5 ประการ : จิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งความเคารพ จิตแห่งคุณธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่มีการระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ 2555-2559) ดังนั้น การอาชีวศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษานั้น ควรให้ความสำคัญที่จะปลูกฝังกำลังคนสายอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่กำหนดอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ 2555-2559) ให้สอดคล้องกับวิจัยของเดนดวง คำตรง (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวโน้มนโยบายหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า ได้ให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ จุดมุ่งหมายการทำงานของกรมอาชีวศึกษาจะส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนมีการเรียนรู้ที่ดี มีทักษะฝีมือ นำไปประกอบอาชีพได้ มีคุณธรรม-จริยธรรม มีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์

1.1.3 เร่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและหลักสูตรการศึกษา

จากข้อค้นพบเห็นได้ว่า การที่จะพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาให้มีความรู้ที่ดีมีคุณภาพ และสามารถปฏิบัติงานได้จริง จำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาคทฤษฎี หรือภาคปฏิบัติ ให้กับกำลังคนสายอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2564) ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะว่า การอาชีวศึกษาไทยภายในอีก 10 ปีข้างหน้าจะต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญมากมายไม่ว่าจะเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ.2015 นี้ โดยมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีในประเทศสมาชิก ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมด้วยการศึกษาวิชาครูระดับและให้ความสำคัญต่อการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง

1.1.4 พัฒนาและยกระดับคุณภาพให้มีความรู้ความสามารถบรรลุพื้นฐาน

จากข้อค้นพบเห็นได้ว่า ในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษานั้นจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับคุณภาพของความรู้ตลอดจนถึงทักษะในด้านต่างๆ กับกำลังคนสายอาชีวศึกษาเพื่อให้สามารถแข่งขันกับกำลังคนสายอาชีวศึกษาในประเทศต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552) ที่พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ระบุว่าแรงงานที่มีอยู่ในสถานประกอบการยังขาดความรู้ด้านภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ แต่แรงงานก็ยังคงมีความขยัน อดทน และมีระเบียบวินัยในการทำงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยคุณสมบัติพื้นฐานของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยในตนเอง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการรักษาความลับ ตามลำดับส่วนคุณลักษณะที่นายจ้างในภาคอุตสาหกรรมต้องการจากลูกจ้างมากที่สุด คือ ความละเอียดรอบคอบ และความรู้หรือทักษะพื้นฐาน และคุณลักษณะที่นายจ้างภาคบริการต้องการจากลูกจ้างมากที่สุด คือ ความละเอียดรอบคอบ มีความรู้หรือทักษะพื้นฐาน ใฝ่รู้ มีปฏิภาณ ไหวพริบ เป็นต้น

1.2 ด้านทัศนคติ (Attitude)

การพัฒนาคนสายอาชีวศึกษาเพื่อวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนควรเน้นใน ด้านของเจตคติ (Attitude) คือ สร้างความตระหนัก รู้และสร้างจิตสำนึกการเป็นพลเมืองอาเซียนจากข้อค้นพบเห็นได้ว่า ในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นั้น สิ่งที่สำคัญในการที่จะให้กำลังคนสายอาชีวศึกษาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นสิ่งสำคัญกำลังคนสายอาชีวศึกษาจะต้องมีคือในเรื่องของเจตคติในการทำงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ทวนชัย อรุณโรจน์ และเกรียงชัย ปิงประวัต (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนระดับอาชีวศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้สอดคล้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาคนสายอาชีวศึกษาของ สปป.ลาว สอดรับกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมได้ครบทุกด้านประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ในแต่กลยุทธ์ประกอบด้วย 3 มาตรการ คือ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างการยอมรับระบบอาชีวศึกษาของชาติให้เกิดขึ้นกับประชาชนและภาคีทุกฝ่าย กลยุทธ์ที่ 2 สร้างมาตรฐานระบบอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นสากล กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความเสมอภาคให้กับประชาชนได้ใช้บริการของอาชีวศึกษาได้อย่างทั่วถึง กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวมถึงผู้ใช้แรงงานอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนานาชาติและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.3 ด้านทักษะ (Skill)

1.3.1 เน้นการอบรมที่มีการลงมือปฏิบัติจริง

จากข้อค้นพบเห็นได้ว่า ผู้ประกอบที่ใช้กำลังคนสายอาชีวศึกษาต่างมีความคาดหวังกับกำลังคนสายอาชีวศึกษาในเรื่องทักษะการทำงานว่าจะต้องสามารถปฏิบัติและทำงานได้จริงในสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ บรรเลง ศรีนิล และคนอื่นๆ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องเส้นทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พบว่าด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ ความร่วมมือกับสถานประกอบการใน

การจัดการเรียนการสอนยังมีจำกัด การระดมทรัพยากรการศึกษาจากภาคส่วนต่างๆ ไม่จริงจังและต่อเนื่อง และด้านเครื่องมือและวัสดุฝึก เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์การฝึกเก่า ล้าสมัย เสื่อมคุณภาพ สื่อการเรียนการสอนขาดแคลน มีงบประมาณวัสดุฝึกไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการเรียน การฝึกทักษะ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษายังมีจำกัด และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.3.2 เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะ

จากข้อค้นพบเห็นได้ว่ากำลังคนสายอาชีวศึกษาควรได้รับการเสริมสร้างทักษะและมีสมรรถนะในการทำงานสายวิชาชีพของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชัย แก้วสุข (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ ได้ให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้ 1.1 การนำแผนการผลิตกำลังคนไปปฏิบัติ ได้แก่ การสนับสนุนห้องปฏิบัติการจากสถานประกอบการ ความร่วมมือรับนักศึกษาฝึกงาน การบริหารงบประมาณและการจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องชาย 1.2 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการผลิตกำลังคน ได้แก่ การนำผลการประเมินไปปรับปรุงการสำรวจความสำเร็จการศึกษาตามแผนการผลิตพบว่าสถานศึกษาสามารถผลิตกำลังคนได้ปริมาณใกล้เคียงกับแผน 2) สภาพความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการตามลำดับ ดังนี้ 2.1 ทักษะด้านเทคนิคการทำงานเฉพาะสาขามากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติงานทันทีที่รับเข้าทำงาน การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านพฤติกรรม ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน การตรงต่อเวลา การประสานงานเพื่อให้งานที่รับผิดชอบสัมฤทธิ์ และยังสอดคล้องกับ บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด รูปแบบนี้มีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง 2. ผลการประเมินสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และมีสมรรถนะการสอนในภาพรวมที่ระดับมากที่สุด ซึ่งสมรรถนะด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ที่ระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ตามประเด็นต่างๆดังนี้

2.1 แนวโน้มพัฒนาากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านความรู้ (Knowledge) ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1.1 ให้ความรู้ในเรื่องบุคลิกภาพ
- 2.1.2 ความรู้ที่ได้จากการทำงาน
- 2.1.3 ควรให้มีความเชี่ยวชาญในสายวิชาชีพ
- 2.1.4 หลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
- 2.1.5 เน้นการประเมินทักษะในสายวิชาชีพ
- 2.1.6 ให้ความรู้ในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 2.1.7 ทักษะในการใช้ชีวิตในการทำงาน

2.1.8 ระเบียบวินัย

2.1.9 เน้นภาษาต่างประเทศ

2.1.10 เน้นการใช้คอมพิวเตอร์

2.1.11 เรียนรู้จักอาเซียนอย่างลึกซึ้ง

ซึ่งแนวโน้มในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาที่ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษานั้น จะต้องเน้นในด้านของความรู้(knowledge) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2564) ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะว่า การอาชีวศึกษาไทยภายในอีก 10 ปีข้างหน้าจะต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญมากมายไม่ว่าจะเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ.2015 นี้ โดยจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีในประเทศสมาชิก ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมด้วยการอาชีวศึกษารัฐบาลควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง กำหนดให้เป็นนโยบายแห่งชาติ รวมไปถึงกำหนดบทบาทของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องและจริงจัง การจัดการเรียนการสอน ควรเน้นการปฏิบัติและร่วมมือกับสถานประกอบการในการรับนักศึกษาฝึกงานให้โอกาสนักศึกษา ได้สัมผัสกับอาชีพจริง มีการพัฒนาวางแผนการเรียนในระบบทวิภาคีอย่างถูกต้อง เข้าใจ ชัดเจนและจริงจัง ครูผู้สอนมีความรู้ มีทักษะ ประสบการณ์ ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีจิตวิญญาณ จรรยาบรรณความเป็นครู สามารถถ่ายทอดเรื่องยากๆ ให้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายได้และที่สำคัญครูสามารถพัฒนาความรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าความเชื่อมโยงร่วมมือกันในทุกภาคส่วนและทุกด้านที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง และต่อเนื่องจะส่งผลให้อนาคตของการอาชีวศึกษาไทยเกิดการพัฒนากำลังแรงงานของชาติให้มีฝีมือ คุณภาพ สามารถสนองตอบความต้องการของสถานประกอบการทั้งใน และต่างประเทศสามารถแข่งขันได้แม้จะมีการขยายเขตการค้าเสรีในระดับใดก็ตามและภาพของการอาชีวศึกษาไทยจะมีความชัดเจนและพึงประสงค์ได้ไม่เพียงแต่ในทศวรรษนี้เท่านั้นแต่จะเป็นการปูพื้นฐานของการพัฒนา และยังก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพครอบครัว คุณภาพสังคม และคุณภาพของคนไทยทั้งประเทศ

2.2 แนวโน้มพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรับรองเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านทัศนคติ (Attitude) ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 สร้างความตระหนักถึงจรรยาบรรณของสาขาวิชา

2.2.2 เพิ่มทักษะในด้าน EQ

2.2.3 ด้านศีลธรรม จริยธรรม

2.2.4 ตระหนักถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.2.5 สร้างค่านิยม ความรับผิดชอบ

2.2.6 สร้างความอดทน อดกลั้นในการทำงาน

2.2.7 พัฒนาจิตใต้สำนึกให้รักในอาชีพ

2.2.8 สร้างทัศนคติในเรื่องความกล้า

2.2.9 ความซื่อสัตย์

2.2.10 จิตอาสา

2.2.11 สร้างทัศนคติให้มีความมุ่งมั่น

ซึ่งแนวโน้มในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาที่ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องว่าในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษานั้น จะต้องเน้นในด้านของด้านทัศนคติ (Attitude) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ (2553) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ในด้านคุณภาพแรงงานที่ขาดแคลน (Skill Gap) ในทุกกลุ่มแรงงานยังมีช่วง (GAP) ระดับความสามารถด้านต่างๆกับความคาดหวังของสถานประกอบการ โดยเฉพาะความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ และทักษะในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่ยังขาดอยู่มาก ซึ่งก็สอดคล้องกับการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552) ที่พบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ระบุว่าแรงงานที่มีอยู่ในสถานประกอบการยังขาดความรู้ด้านภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ แต่แรงงานก็ยังมี ความขยัน อดทน และมีระเบียบวินัยในการทำงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยคุณสมบัติพื้นฐานของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยในตนเอง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการรักษาความลับ ตามลำดับส่วนคุณลักษณะที่นายจ้างในภาคอุตสาหกรรมต้องการจากลูกจ้างมากที่สุด คือ ความละเอียดรอบคอบ และความรู้อหรือทักษะพื้นฐาน และคุณลักษณะที่นายจ้างภาคบริการต้องการจากลูกจ้างมากที่สุด คือ ความละเอียดรอบคอบ มีความรู้หรือทักษะพื้นฐาน ใฝ่รู้ มีปฏิภาณ ไหวพริบ เป็นต้น

2.3 แนวโน้มพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรับรองเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านทักษะ (Skill) ซึ่งประกอบด้วย

- 2.3.1 เน้นในเรื่องทักษะในการทำงานจากประสบการณ์จริง
- 2.3.2 ทักษะในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น
- 2.3.3 ทักษะในเรื่องการสื่อสาร

ซึ่งแนวโน้มในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาที่ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องว่าในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษานั้น จะต้องเน้นในด้านของด้านทักษะ (Skill) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชัย แก้วสุข (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ ได้ให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีความต้องการจำเป็นตามลำดับ ดังนี้ 1.1 การนำแผนการผลิตกำลังคนไปปฏิบัติ ได้แก่ การสนับสนุนห้องปฏิบัติการจากสถานประกอบการ ความร่วมมือรับนักศึกษาฝึกงาน การบริหารงบประมาณและการจัดเตรียมบุคลากรที่เชี่ยวชาญ 1.2 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการผลิตกำลังคน ได้แก่ การนำผลการประเมินไปปรับปรุง การสำรวจการสำเร็จการศึกษาตามแผนการผลิตพบว่าสถานศึกษาสามารถผลิตกำลังคนได้ปริมาณใกล้เคียงกับแผน ผู้สำเร็จการศึกษาที่สำรวจได้พบว่า มีการศึกษาต่อมากกว่าการทำงาน และมีการทำงานในสถานประกอบการนอกเขตบริการมากกว่าในเขตบริการของสถานศึกษา 2) สภาพความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการตามลำดับ ดังนี้ 2.1 ทักษะด้านเทคนิคการทำงานเฉพาะสาขามากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติงานทันทีที่รับเข้าทำงาน การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านพฤติกรรมได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน การตรงต่อเวลา การประสานงานเพื่อให้งานที่รับผิดชอบสัมฤทธิ์ผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากกลุ่มที่ 1 ผู้ใช้กำลังคนสายอาชีวศึกษา และกลุ่มที่ 2 ผู้ผลิตกำลังคนสายอาชีวศึกษาโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้ข้อเสนอแนะการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากกลุ่มที่ 1 ผู้ใช้กำลังคนสายอาชีวศึกษา และกลุ่มที่ 2 ผู้ผลิตกำลังคนสายอาชีวศึกษา ได้ข้อสรุปดังนี้

1. กำลังคนสายอาชีวศึกษาจะต้องเรียนรู้และสามารถนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์และปรับใช้กับตนเองและสังคม
2. สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องเสริมหลักสูตรในเรื่องของการนำเสนอและการขายสินค้า
3. สถานศึกษาอาชีวศึกษาปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ให้กับกำลังคนสายอาชีวศึกษาให้มีลักษณะนิสัยขั้นพื้นฐานในเบื้องต้น
4. สถานศึกษาอาชีวศึกษาขอความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพิ่มเข้ามาเสริมสร้างความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของกำลังคนสายอาชีวศึกษา
5. สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จะพานักเรียนสายอาชีวศึกษาไปดูสถานที่จริงตามสถานที่ประกอบการต่างๆ
6. กระทรวงศึกษาธิการมีการออกนโยบายเกี่ยวกับช่วงเวลาเรียนของกำลังคนสายอาชีวศึกษา เช่น ในช่วงเช้า เป็นเวลาเรียนภาคทฤษฎี ส่วนช่วงบ่ายให้กำลังคนสายอาชีวศึกษาออกไปฝึกทักษะตามโรงงานหรือสถานประกอบการต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รัฐต้องจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทั้งรัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพและให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศและกลุ่มประชาคมอาเซียน
2. รัฐจะต้องมีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ เพื่อบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป เพราะอาชีวศึกษามีความต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในสายอาชีพเป็นหลัก
3. รัฐสร้างภาพลักษณ์การอาชีวศึกษาในเชิงบวก เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนหันมาให้ความสำคัญและเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น
4. มีการสร้างเครือข่ายองค์กรหรือความร่วมมือในการส่งเสริม สนับสนุนการอาชีวศึกษา อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการต่างประเทศและศูนย์อาชีวศึกษา
5. นโยบายการสนับสนุนจากรัฐบาล ได้แก่
 - 5.1 ความร่วมมือด้านการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษากับภาคเอกชนหรือสถานประกอบการในลักษณะทวิภาคี
 - 5.2 กำหนดมาตรการทางกฎหมายและทางภาษี เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะทวิภาคีหรือไตรภาคี

5.3 จัดการศึกษาของรัฐและเอกชนให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันและเป็นไปในลักษณะของหุ้นส่วนทางการศึกษา

5.4 สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนการศึกษาให้เอกชนเพิ่มขึ้นเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา

6. การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จะต้องตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

7. กำหนดแผนหรือเป้าหมายของการศึกษาอาชีวศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างชัดเจน ผู้เรียนควเน้นการเรียนรู้ “Learning by doing” และเห็นคุณค่าของตนเอง

8. กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนและค่านิยมในการศึกษาสายอาชีวศึกษาให้มีความชัดเจน

9. กำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน การสร้างคุณภาพของครูในระยะเร่งด่วนเพื่อรับรองการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นสถานศึกษาควรกำหนดสาขาที่สามารถรองรับตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ

10. จัดสรรหน่วยงานทำหน้าที่ติดตามและรับผิดชอบการผลิตบุคลากรให้ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้กำลังคน เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลกำหนดอัตราส่วนความต้องการของตลาดแรงงานอย่างเหมาะสมให้กับผู้เรียนสายสามัญ และสายอาชีพ ตลอดจนเป็นการประหยัดงบประมาณการผลิตของสถานประกอบการและช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานความต้องการทางตลาดอย่างยั่งยืนในอนาคต

11. ภาครัฐควรกำหนดให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของอาชีวศึกษา และกำหนดผลตอบแทนตามระดับฝีมือแรงงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้เรียนตลอดจนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถเข้าสู่สถาบันอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้นได้

12. เสนอยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษา เช่น การกำหนดหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่บูรณาการการศึกษาทั้งหมดไว้ด้วยกัน การเปิดโอกาสให้สถานประกอบการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราจ้างและการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนในแบบ Work Integrated Learning

13. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในระดับทวิภาคี ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยรัฐจำเป็นต้องออกกฎหมายรูปเพื่อให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการรองรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในการฝึกหัดงานรองรับอาชีพให้มีประสิทธิภาพ

14. กำหนดมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพเพื่อมุ่งสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเน้นคุณภาพการผลิตบุคลากรครูและผู้เรียน

15. มีการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

16. สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยการจัดสรรกองทุนเพื่อการศึกษากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และทุนการศึกษาเรียนฟรี

17. ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่เศรษฐกิจ และชุมชน ตลอดจนความเชี่ยวชาญและความต้องการของเขตพื้นที่การศึกษานั้นๆ

18. จัดระบบคุณภาพการอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานสถานประกอบการในภูมิภาคต่างๆของประเทศและประเทศเพื่อนบ้านเป็นสำคัญ

19. กำหนดผลการการศึกษาของผู้เรียนที่เข้าสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้มีความเหมาะสม เพื่อให้มี
คนเก่ง คนดีเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุนทุนการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีผล
การศึกษาที่ดีด้วย

20. หน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง ต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและ
ประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาที่จัดขึ้นด้วย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา

21. สถานประกอบการที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาควรได้รับสิทธิประโยชน์เป็นกรณี
พิเศษ

22. การศึกษาสายอาชีวศึกษาผู้เรียนที่จบการศึกษาจะต้องมีงานรองรับเมื่อจบการศึกษาทั้งในระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพจนถึงระดับปริญญา

23. มีแผนงานในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

24. ต้องกำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะทางด้านภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง

25. บุคลากรครูอาชีวศึกษาต้องมีจรรยาบรรณความเป็นครู

26. ครูทำหน้าที่สอนเฉพาะทาง อาจไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

27. ผู้บริหารสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับ
อาชีวศึกษาโดยเฉพาะ

28. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูอาชีวศึกษาได้รับโอกาสในการประเมินเลื่อนวิทยฐานะจากความ
เชี่ยวชาญในการเรียนการสอนมากกว่าการจัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ครูคืนกลับสู่ห้องเรียนได้
ด้วย

29. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยครูอาชีวศึกษามีความเชี่ยวชาญ มีทักษะใน
วิชาชีพเฉพาะทาง มีเทคนิครูปแบบในการถ่ายทอดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

30. ควรมีสถาบันผลิตครูอาชีวศึกษาโดยเฉพาะ สนับสนุนให้อาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนมี
เอกภาพในการทำงานในการดำเนินงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่จะทำให้อาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
สายอาชีวศึกษาสามารถขับเคลื่อนได้จริง

2. ควรมีการวิจัยแนวโน้มในการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาในประเภทวิชาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2556). **นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์**

การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2556). **ปรัชญาการอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2557). **รายงานผลการเสวนา**
รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำกรอบแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อบัญญัติไว้ในร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช... . กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนและ
การศึกษานานาชาติ.

- กรมพล ลากดำรงกิจ. (2554). **Born to be** นั้กบััญชี 2014 บล็อกภาชีข้างถนน. กรุงเทพฯ : ตะวันออก. เข้มทอง ศิริแสงเลิศ และคนอื่นๆ. (2557). การคาดการณ์อนาคตด้านการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงนา มกรนุรักษ์. (2554). **อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทววรรษหน้า (พ.ศ.2554-2564) The Scenario Vocational Education of Thailand During the Next Decade (2011-2021).** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เด่นดวง คำตรง. (2541). **การศึกษาแนวโน้มบทบาทหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทวนชัย อรุณโรจน์ และเกรียงชัย ปึงประวัติ. (2557). ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนระดับอาชีวศึกษาของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้สอดคล้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สาขานโยบาย สาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**, 4(2), 16-23.
- ทรงกรด เหล็กสมบูรณ์. (2556). **อนาคตภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับผู้ด้อยโอกาสในจังหวัด เชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2553). **เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. (2556). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร.** กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บรรเลง ศรีนิล และคนอื่นๆ. (2548). **รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ประเวศ วะสี. (2557, พฤษภาคม). **อภิวัดนั้การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงาน ส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)
- ปาริฉัตร จันโฑริ. (2555, กรกฎาคม-กันยายน). **การศึกษาระบบทวิภาคี ทางออกของปัญหาแรงงานไทย.** **วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 37(143).
- พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2554). **สรุปสาระสำคัญรายงานผล การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2558). **การพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย 2557. วารสารเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**, 51(3), 29-101.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2553). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและ พัฒนากำลังคนของประเทศ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เยาวลักษณ์ กุลพานิช และมัทฉญวิญญู คุ้มพงษ์. (2556, ตุลาคม-ธันวาคม). **ความท้าทายทางนโยบายการ บริหารทรัพยากรมนุษย์. วารสารข้าราชการ สำนักงานข้าราชการพลเรือน**, 58(1), 16.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2553). **การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิต และพัฒนากำลังคนของประเทศ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สสค.).
- ลือชัย แก้วสุข. (2555). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการ กำลังคนของสถานประกอบการ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ว. อำพรธณ. (2555). **การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน.** กรุงเทพฯ : แสงดาว.

- วิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน, กอง. (2556). สถานการณ์ตลาดแรงงานภาคเหนือ ปี 2556. กรุงเทพฯ : กระทรวงแรงงาน.
- วันทนา อมตาริยกุล. (2553). ความสำคัญและปัญหาการเรียนจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2556). เศรษฐกิจอาเซียน The ASEAN ECONOMIC. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, สมาคม. (2557). The Association of Private College of Technology and Vocational Education of Thailand 2557. กรุงเทพฯ : สมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (2552). การสำรวจอนามัย สวัสดิการและการบริโภคอาหารของประชากร พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และอนันต์ อนันตนาธร. (2555). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : เวิลด์เทรต ประเทศไทย.
- อภิญา ตันทวีวงศ์. (2557). Education for All สร้างสัมมาชีพเพื่อสังคมทั้งหมด. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค).